

ROZDZIAŁ 2. STRUKTURA LEKCJI. JASNE CELE

CEL

Przedstawienie wskazówek do przygotowania planu lekcji i określenia jasnych celów edukacyjnych

Konsorcjum IMONED

Rozdział 2. Struktura lekcji. Jasne cele

2.1. Struktura lekcji

Każda lekcja powinna mieć ustaloną strukturę, gdzie każdy element łączy się z innymi, a wszystkie razem prowadzą do osiągnięcia określonych celów edukacyjnych. Ćwiczenia w trakcie lekcji są jak kolejne stopnie schodów – jedno następuje po drugim. Zatem przygotowanie logicznej struktury lekcji to zadanie ważne, ale trudne.

Ogólna struktura

1. Zaczynij lekcję powtórką materiału z poprzednich zajęć. Powtórka może mieć różne formy: otwartej dyskusji, pytań, plakatu zawierającego najważniejsze informacje, które uczniowie mają rozwinąć. Można także przygotować quiz w formularzach Google lub zagrać w Kahoot (kahoot.com).
2. Przedstaw cele. Niech uczniowie będą świadomi tego, czego się nauczą i co będzie najważniejsze.
3. Zaprezentuj nowy materiał w małych krokach. Pamiętaj o stosowaniu różnych metod i narzędzi (filmów, plakatów, pytań naprowadzających).
4. Po każdym kroku sprawdź wiedzę uczniów – przygotuj krótkie ćwiczenie dające im szansę wykorzystać wiedzę w praktyce i utrwalić materiał.
5. Systematycznie informuj uczniów o postępach – mów im, co było zrobione bardzo dobrze, a co wymaga dodatkowej pracy. Rozwiej pojawiające się wątpliwości.
6. Nie zapomnij o czasie na pytania i dyskusję. Pozwól uczniom wyrazić opinie dotyczące omawianego tematu i zadawać pytania. Możesz poprosić innych uczniów o odpowiedź na pytania rówieśników. Takie podsumowanie będzie dużo bardziej efektywne niż zwykłe powtarzanie informacji.
7. Udzielaj wskazówek do pracy indywidualnej. Zachęcaj uczniów do szukania dodatkowych informacji, oglądania tematycznych filmów, czytania artykułów. Podaj przykłady. Zaproponuj interesujące zadanie domowe.

Praktyczne wskazówki do przygotowania planu lekcji

Dobry plan lekcji przyczynia się do wzrostu efektywności procesu nauczania, ponieważ nadaje poszczególnym etapom lekcji logiczny porządek i daje nauczycielowi możliwość kontrolowania przebiegu lekcji oraz dokonywania zmian.

Poniżej przedstawiono parę zasad przydatnych w trakcie tworzenia planu lekcji.

- Pomyśl o grupie, dla której przygotowujesz zajęcia. Jakie są ich potrzeby i zainteresowania? Jakie metody będą dla nich najlepsze? Jaki sposób pracy najbardziej sprawdza się w tej grupie?
- Przede wszystkim określ cele. Jakiego rodzaju wiedzy i umiejętności chcesz nauczyć? Które z nich są najważniejsze, a które drugorzędne? Staraj się, aby cele były tak praktyczne, jak to tylko możliwe. Połącz je z potrzebami codziennego życia.
- Wybierz metody najbardziej odpowiednie do osiągnięcia celów w konkretnej grupie. Bądź kreatywny. Zaskakujące, a nawet szokujące metody przyciągają uwagę uczniów i pomagają im zapamiętać materiał.
- Plan lekcji powinien być elastyczny. Nigdy nie wiadomo, co wydarzy się w trakcie zajęć. Niektóre kwestie jednej grupie zajmą mniej czasu niż drugiej. Czasem nawiązuje się ciekawa dyskusja. Kiedy twój plan lekcji jest elastyczny, nie musisz ucinąć rozmowy, żeby w pełni zrealizować scenariusz. Bądź również gotowy na zmiany, jeśli grupa zaproponuje inne ćwiczenie albo jeśli nagle przyjdzie ci do głowy inny pomysł, zrealizuj go.
- Przygotuj własne ćwiczenia. Nie polegaj tylko na gotowych materiałach. Poszerzaj zadania o ćwiczenia przygotowane specjalnie dla konkretnej grupy.
- Pamiętaj o różnych formach ewaluacji. Pomyśl o tym, w jaki sposób najlepiej sprawdzić wiedzę i umiejętności uczniów. Umieszczaj krótkie zadania sprawdzające na różnych etapach lekcji.

Wykład, dyskusja – jak je przygotować?

Wykład:

- Wykład nie powinien być długi, szczególnie w trakcie zajęć online. 5-minutowe wyjaśnienie wystarczy, później możesz poprosić uczniów o wykonanie ćwiczeń, samodzielne poszukiwania odpowiedzi, dyskusowanie itd.
- Określ 2-3 główne punkty. Uwypuklij je i rozwiń.
- Jasno wskazuj, które informacje są najważniejsze.
- Możesz zadać pytania przyciągające uwagę, aby ułatwić uczniom podążanie za tokiem Twojego wykładu.
- Używaj obrazków, prezentacji, plakatów itd.
- Stosuj przykłady z życia uczniów i odwołuj się do ich zainteresowań. Żarty nie są zakazane, są nawet pożądane.
- Nie zapomnij przygotować ćwiczenia, które pozwoli sprawdzić zrozumienie wykładu przez uczniów.

Dyskusja:

- Przygotuj dyskusję przed lekcją. Wybierz pytania i dostosuj formę dyskusji.
- W trakcie dyskusji nie mów zbyt wiele. Pozwól uczniom podzielić się opiniami, polemizować, wspólnie szukać odpowiedzi. Bądź moderatorem, udzielaj głosu, pilnuj, aby dyskusja nie odbiegała od tematu.

- Przygotowując pytania, pamiętaj o celach: pytania mogą być konkretne i jednoznaczne, ale możesz także przygotować parę pytań ogólnych i wieloznacznych, aby pobudzić ciekawość i kreatywność uczniów.
- Pomyśl, jak zaangażować wszystkich uczniów. Rozmowa między nauczycielem i dwojgiem uczniów nie pozwoli rozwinąć się innym uczniom.
- Zadbaj o dynamikę dyskusji – nie może być nudno! Zadawaj podchwytliwe i nieoczywiste pytania. Wymagaj konkretnej, krótkiej odpowiedzi.
- Istnieje wiele ciekawych form dyskusji.
 - Możesz zadać ogólne pytanie i poprosić uczniów o zapisanie odpowiedzi na e-karteczkach (Padlet), następnie pogrupowanie podobnych odpowiedzi i wymyślenie nazw dla kategorii. Na koniec poproś, by uczniowie omówili swoje pomysły.
 - Poproś ucznia o podanie argumentu, a następnie kolejnego ucznia o komentarz. Na koniec zapytaj resztę grupy, co sądzą na temat tej dyskusji i argumentów.
 - Stwórz 2-osobowe grupy uczniów poprzez opcję pokoi w Microsoft Teams, Zoomie lub innym narzędziu online. Poproś o przedyskutowanie pytań (2 minuty). Następnie stwórz grupy czteroosobowe i poproś o ponowne omówienie zagadnienia. Następnie omówcie je na forum klasy.
 - Może również zaproponować dyskusję asynchroniczną. Możesz stworzyć grupę w aplikacji WhatsApp i poprosić uczniów o popołudniową dyskusję na zadany temat (każdy uczeń może włączyć się do rozmowy w dowolnym momencie, ale każdy musi napisać przynajmniej jeden argument).

2.2. Jasne i konkretne cele dydaktyczne

Umiejętność określania jasnych celów jest pierwszym krokiem do efektywnego nauczania. Pozwala to umieścić pojedynczą lekcję w szerszym kontekście i utrzymać spójną strategię dydaktyczną w trakcie całego procesu nauczania. Myśląc o celach, ustalasz odpowiedź na pytanie „dlaczego?” stojące za wszystkimi działaniami podejmowanymi na lekcji.

Istnieje parę praktycznych wskazówek, które mogą przydać się w trakcie określania celów lekcji.

- Kiedy przygotowujesz scenariusz lekcji i określasz cele, zadaj sobie następujące pytania:
 - Czego uczniowie nauczą się na lekcji? Jakie umiejętności zdobędą?
 - Jak sprawdzisz, czy uczniowie opanowali materiał?
 - Co będzie sukcesem w kontekście tej lekcji?
- Niech cele będą trudne, ale osiągalne.
- Określ duże i małe cele. Te duże nie muszą być osiągnięte w trakcie jednej lekcji, ale dobrze jest mieć świadomość, że pojedyncze zajęcia są elementem większej układanki.
- Małe cele powinny być konkretne.

Przykład:

Nie pisz: “poznanie literatury drugiej połowy XIX wieku”.

Zamiast tego stwórz parę jasnych i konkretnych celów. Napisz:

„uczniowie będą w stanie wyjaśnić głównie cechy literatury drugiej połowy XIX wieku”,

„uczniowie będą w stanie wymienić najważniejsze dzieła epoki”,

„uczniowie będą w stanie wyjaśnić pojęcia realizmu i naturalizmu”.

- Powiedz uczniom o celach lekcji i o tym, jak zamierzacie je osiągnąć. Sformułuj cele w sposób, który pobudzi zainteresowanie uczniów. Możesz ich także zapytać, jakie mają pomysły działań prowadzących do osiągnięcia tych celów.
- Pamiętaj o celach, kiedy przygotowujesz zadania sprawdzające. Ćwiczenia powinny prowadzić do zrealizowania celów.

W skrócie, cele efektywnej lekcji powinny być:

- konkretne,
- mierzalne,
- osiągalne,
- realistyczne,
- interesujące.

Źródła

Best, J. (2019). *Why Are Lesson Goals So Effective?*. 3P Learning.

<https://www.3plearning.com/blog/setting-lesson-goals/>

Creating a Good Lesson Plan: Structure and Organization. (n.d.). PLB.

<https://k12teacherstaffdevelopment.com/tlb/creating-a-good-lesson-plan-structure-and-organization/>

Curwin, M. (2017). *5 Ways to Make Class Discussions More Exciting*. Edutopia.

<https://www.edutopia.org/blog/make-class-discussions-more-exciting-richard-curwin>

Denman, M. (2005). *How to Create Memorable Lectures*. Stanford Tomorrow's Professor Postings.

<https://tomprof.stanford.edu/posting/790>

Gonzalez, J. (2015). *The Big List of Class Discussion Strategies*. Cult of Pedagogy.

<https://www.cultofpedagogy.com/speaking-listening-techniques/>

Romano, A. (2018). *5 Tips to Improve Your Lesson Plan*. NEA. [https://www.nea.org/professional-](https://www.nea.org/professional-excellence/student-engagement/tools-tips/5-tips-improve-your-lesson-plan)

[excellence/student-engagement/tools-tips/5-tips-improve-your-lesson-plan](https://www.nea.org/professional-excellence/student-engagement/tools-tips/5-tips-improve-your-lesson-plan)